

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M. T. i A. T.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w (...) z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt V ACa (...)

w sprawie z powództwa K. S.A. w W.

przeciwko M. T. i A. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 kwietnia 2019 r.,

zażalenia skarżących na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 20 lutego 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

1) oddała zażalenie,

**2) oddała wniosek r. pr. B. K. o przyznanie kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącym z urzędu
w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Pozwani M. T. i A. T. wniesli osobiście w dniu 27 grudnia 2017 r. zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 listopada 2017 r., którym odrzucono ich skargę o wznowienie postępowania w sprawie V ACa (...), wnosząc o jego uchylenie i wznowienie postępowania. Jednocześnie z zażaleniem pozwani

złożyli pismo, w którym wskazali, że pomoc prawna za pośrednictwem adwokata z urzędu nie jest konieczna. Wobec wątpliwości co do celu pisma wniesionego wraz z zażaleniem wezwano pozwanych tj. M. T., działającego także jako pełnomocnik A. T., do jednoznacznego wskazania, czy wnosi on o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W odpowiedzi M. T. działający za siebie i A. T. w piśmie z dnia 19 stycznia 2018 r. podniósł, że „zażalenie na postanowienie z dnia 21 listopada 2017 r. będzie wniesione zgodnie z art. 87 § 1 k.p.c. przez radcę prawnego”.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił zażalenie pozwanych.

Pozwani zaskarżyli to postanowienie zażaleniem, zarzucając naruszenie art. 87¹ w związku z art. 398 § 2 k.p.c. przez odrzucenie zażalenia pozwanych na wcześniejsze postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem z uwagi na brak zdolności postulacyjnej, podczas gdy rozstrzygnięcie to było nieuzasadnione z uwagi na nierozstrzygniętą kwestię ustanowienia dla pozwanych pełnomocnika z urzędu do dokonania tej czynności, jak również naruszenie art. 130 § 1 k.p.c. przez pominięcie zgłoszonego w istocie przez pozwanych wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, podczas gdy z treści oświadczeń pozwanych wniosek taki wynikał i winien zostać rozpatrzony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych i dotyczy ono także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Ustanowiony w tym przepisie przymus adwokacko - radcowski dotyczy każdego postępowania przed Sądem Najwyższym.

W postępowaniu przed Sądem Najwyższym zdolność strony do podejmowania przez nią osobiście czynności procesowych jest wyłączona. Oznacza to, że czynności samej strony lub pełnomocnika niebędącego adwokatem

lub radcą prawnym albo rzecznikiem patentowym są bezskuteczne. Ratio legis ustanowionego przymusu adwokacko - radcowskiego ma na celu zapewnienie złożenia środka odwoławczego, który odpowiada ustawowym wymaganiom i jest wynikiem dochowania staranności, jakiej można wymagać od profesjonalisty.

Zażalenie złożone z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. należy kwalifikować jako niedopuszczalne, a istniejące w tym zakresie uchybienie ma charakter nieusuwalny, w związku z czym zażalenie dotknięte takim brakiem podlega odrzuceniu bez wzywania skarżącego do jego uzupełnienia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2018 r., V CZ 16/18; z dnia z dnia 16 stycznia 2009 r., V CZ 87/08, z dnia 8 października 2014 r., II CZ 53/14, z dnia 10 marca 2016 r., III CZ 7/16). Stwierdzony w tym zakresie brak wniesionego zażalenia nie mógł być usunięty przez „uzupełnienie” zażalenia.

Stwierdzony brak zażalenia polegający na złożeniu przez stronę pozbawioną zdolności postulacyjnej, nie mógł być też usunięty przez ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu pozostaje bez znaczenia dla oceny prawidłowości postanowienia o odrzuceniu zażalenia, wniesionego przez podmiot pozbawiony zdolności postulacyjnej. Uzupełnienie, czy też „poparcie” przez profesjonalnego pełnomocnika zażalenia, wniesionego przez stronę osobiście, nie spełnia ustawowego wymagania zachowania przymusu, o którym mowa w art. 87¹ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2014 r. II CZ 84/13, nie publ., z dnia 11 marca 2008 r., II CZ 2/08, niepubl. oraz z dnia 11 maja 2010 r., II PZ 11/10, niepubl.). Złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie wyłącza bowiem przymusu adwokacko-radcowskiego przy wniesieniu zażalenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2015 r., II CZ 99/14, LEX nr 1652384). Skutki procesowe złożenia wniosku byłyby jedynie takie, że do czasu podjęcia stosownych do jego rozstrzygnięcia czynności, termin do wniesienia zażalenia nie rozpocząłby biegu (art. 124 § 2 k.p.c.).

Z tych względów niezawierające uzasadnionych podstaw zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika pozwanych o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, ponieważ zażalenie było oczywiście bezzasadne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że radca prawny (adwokat), decydując się na wniesienie środka prawnego oczywiście bezzasadnego, nie może skutecznie domagać się przyznania od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, nie jest bowiem udzieleniem „pomocy prawnej” sporządzenie zażalenia, które jako oczywiście bezzasadne, podlegało oddaleniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41, z dnia 26 października 2016 r., II CNP 15/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 164/16, nie publ.).

jw